

**POMÁHÁM
PŘÍRODĚ**

NAŠE ZAHRA DA

Byla, nebyla jedna malá zahrádka na okraji rušného městečka. Od ostatních se ničím neodlišovala. Stejně jako ostatní i ona v tichosti každý týden čekala na zvuk sekačky, jenž byl jejím jediným rozptýlením. Avšak jednoho dne její člověk nepřišel! Místo něj vstoupil jakýsi veselý cizinec. Jak se později ukázalo, její nový majitel. Než usedl s papírem a tužkou pod jediný strom, původním majitelem odsouzeným k pokácení, zamyšleně ji procházel křížem krážem.

O čem asi přemýšlí? Dumala Zahrádka a řekla Starému stromu, aby nakoukl cizinci přes rameno. O naší i jeho záchraně, šeptal tiše strom do větru a jeho duše zaplesala. I on patřil do cizincova nákresu. Na plánu zahrady byl však veselý. Byl totiž plný života, stejně jako zbytek zahrady...

Bez hmyzu to zkrátka nepůjde. **Tyto všudypřítomné miliardy drobných tvorečků jsou základním stavebním kamenem přírody a současný pokles je reálnou katastrofou.** Bez nich hrozí sesutí celého potravního řetězce. A i lidé budou ve velkém maléru ve chvíli, kdy zmizí opylovači – což zdaleka nejsou jen včely medonosné. **Pojďme tedy spojit síly a změňme své zahrady, zahrádky, terasy či jen parapety na místa plná života!**

ŽIVÁ ZAHRA DA

- ✓ **KEŘE A ROSTLINY** – Pěstujme původní druhy stromů, keřů a květin. Vybírejme takové odrůdy, které nejenže přinášejí bohatou a chutnou úrodu, ale poskytují také útočiště a potravu živočichům.
- ✓ **JEZÍRKO** – Přírodním jezírko je zdrojem vody pro celý rok. Mělo by být stupňovité, hloubka u okraje by se měla pohybovat do 3 cm. Dno vyskládejme stupňovitě materiálem, po kterém se živočichům bude dobře vylézat ven.

Bude-li se jednat o malé jezírko pouze pro živočichy, ideální hloubka je do 30 cm. Zásobovat ho můžeme svodem dešťové vody z menších zahradních staveb.

- ✓ **KVETOUČÍ LOUKA PRO MOTÝLY** – Nesnažme se mít celou zahradu pečlivě upravenou a ponechme místa i s vysokým porostům. Nakrátko sekaný trávník je téměř mrtvý a zvířata se mu z daleka vyhnou. Mají-li mít tráva a byliny v ní rostoucí možnost vysemenit se a rozrůst, promění nám trávník po čase v květnatou louku.

Najde-li se na naší zahradě koutek, kde dáme prostor i bodlákům či kopřivám, motýli nám poděkují!

✓ **BUDKY** – Starých stromů s ideálními dutinami pro hnízdění je dnes pomálu, zkusme je nahradit instalací budek nejen pro ptáky.

✓ **KOMPOST** – Místo chemie využijme organická hnojiva (kompost, hnůj, rostlinné výluhy a preparáty), obsahují všechny potřebné živiny v ideálním poměru, a navíc do půdy navrací půdní život. Vyhněme se používání rašeliny, protože těžba rašeliny v přírodě je velice destruktivní.

✓ **HROMADA VĚTVÍ A LISTÍ** – Ponechme někde v zahradě hromadu listí a větví jako úkryt pro obojživelníky, plazy, hmyz, pavouky a malé savce. Listí shrabujme pod křoviny, na podzim nechme na zemi část spadaneho ovoce. Část jablek a jiných plodů ponechme i na stromech.

✓ **HMYZÍ HOTEL** – Nejčastějším obyvatelem budou včelky samotářky, které sice netvoří med, ale rostliny opylují i v počasí, kdy včely medonosné zůstávají v úlu.

✓ **JEŠTĚŘČÍ SKALKKA** – Skalka či hromada kamení na slunném místě nám zaručí i pobyt ještěrek.

✓ **VSTUP DO ZAHRADY** – Neizolujme si zahradu od okolí budováním neprostupných plotů. Máme-li zděný plot, vytvořme do něj alespoň otvory, které umožní živočichům prostupovat z okolní krajiny a navracet se do ní. Bez toho se k nám ježci či obojživelníci nedostanou.

DESATERO ŽIVÉ ZAHRADY

1. Ponechme někde v zahradě hromadu listí a větví.
2. Nesnažme se mít celou zahradu pečlivě upravenou.
3. Při sekání zkusme občas zaměnit motorovou sekačku za tradiční kosu či srp.
4. Poskytujeme živočichům vodu po celý rok.
5. Odstraňme ze zahrady všechny prvky, které by mohly zvířatům ublížit.
6. Nabídněme živočichům potravu po celý rok.
7. Poskytujeme živočichům také dostatek úkrytů.
8. Nebudujme neprostupné ploty.
9. Pěstujme původní druhy stromů, keřů a květin.
10. Najděme si čas si svou zahradu užít.

KDO NÁM ZPÍVÁ ZA OKNY

Je krásné nedělní ráno, jemné sluneční paprsky dopadají do vašich peřin a vy? Převalujete se ze strany na stranu a nemůžete spát... Ono – být vlastníkem Živé zahrady je radost, ale má to i svá úskalí. A čím více života v ní bude, tím více zvuků v ní uslyšíme. A kdo nás bude ráno budit nejčastěji?

Zvonek
zelený

Kos
černý

Sýkora
koňadra

Vrabec

Sýkora
modřínka

ČÍM JIM UDĚLÁME RADOST?

- ✓ Ponechme na podzim na stromě **pár jablek**, v zimě se ptákům budou hodit více než nám!
- ✓ Mysleme na obyvatele zahrad už při výběru keřů a zasadme ty bobulovité, například **šípek či pámelník**. Z keře pak nebudeme mít radost jen my!
- ✓ Mezi nejběžnější pochoutku návštěvníků krmítek patří **slunečnicová semínka**.
- ✓ Velké množství nadšených strážníků, hlavně mezi vrabci a hrdličkami, si vysloužíte i příkrmem **ovsem, prosem, pšenicí či lněným semínkem**.
- ✓ **Lojové koule** jsou pro některé také výbornou pochoutkou, vyhýbejte se ale těm v plastových sítkách. Ptáci se do nich snadno zamotají a mohou se pro ně stát smrtelnou pastí.
- ✓ Přilepšení v krmítku potom ptáci ocení **nejen v zimě** – kvůli mizejícímu hmyzu dobré krmení využijí i v průběhu roku, kdy se musí ohánět, aby vykrmili malá ptáčata.
- ⚠ **Pozor!** Na krmítku se v žádném případě nesmíme zbavovat kuchyňských zbytků – i malé množství soli (která je prakticky ve všem, i v pečivu) může být pro naše strážníky jedem.

Strakapoud

PODZIM NA NAŠÍ ZAHRADĚ

Den se nám zdá kratší, počasí zase nevlídnější, a ačkoliv má podzim své nezaměnitelné kouzlo, my začínáme mít chuť zalézt do teplé postele. Nejsme však jediní, kdo má po energickém létě takové myšlenky. **Vzpomeňme třeba na ježky!**

Jelikož zimní spánek a tukové zásoby se netýkají jen nás lidí, připravme na zimu i naši zahrádku.

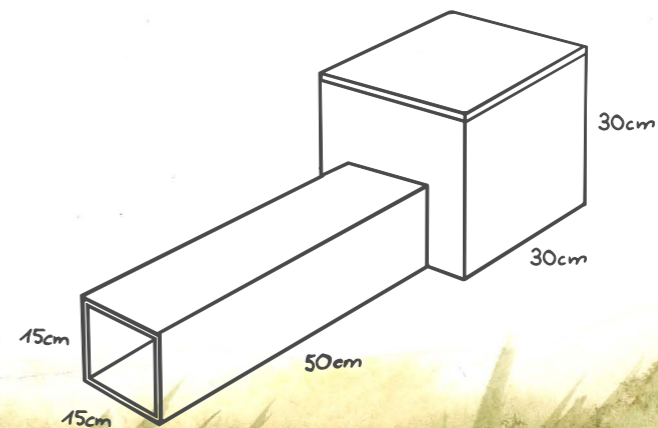
- ✓ Stejně jako v létě, ptáci, ježci, motýli a vůbec všichni obyvatelé zahrady ocení bezpečné pítko. Pokud na zahradě nemáme jezírko, postačí i na zemi položená mělká miska s průběžně doplňovanou vodou.
- ✓ Pár posledních jablek či hrušek ponechme při poslední sklizni na stromech a připravme krmítka.
- ✓ Vytvořme ježčí pelíšek.

JAK PŘIPRAVIT JEŽKŮM POHODLNÝ PELÍŠEK?

Venkovská krajina se mění, na mnoha místech mizí remízky, roztroušená zeleň či sady. Všudypřítomné lány polí způsobují úbytek přirozeného životního prostředí nejen pro ježky. Ztrátou rozmanitosti krajiny přicházejí ježci o potravu i možný úkryt, jejich výskyt je tak stále vzácnější. **Neváhejme tedy a vytvořme jim ideální bydlení my!**

1. Podzimní listí nahrabeme na kupu do klidného kouta zahrady, pokud máme možnost, můžeme ji nahnout přímo pod keř.
2. Hromadu listí můžeme proložit větvemi, ježkům se v nich bude lépe utvářet úkryt.
3. Nejbezpečnější spánek jím dopřejeme, zabudujeme-li do listí dřevěnou boudičku s chodbičkou.
4. Chodbička nesmí být příliš široká, neměla by jí projít kočka.
5. Boudičku můžeme vystlat listím nebo senem.

Na co nezapomenout? Ježek musí mít kudy vlézt na naši zahradu. Nepalme listí! Rozespalý bodlínáč nemá šanci ohni utéct!

STROM STAŘEŠINA

Tiše se tyčí uprostřed zahrady. Pamatuje víc, než se nám lidem může zdát. Všechna ta léta mu ohýbají větve nazpět k zemi, odkud vzešel. Měl štěstí, dostal totiž šanci. Jakoby se stáří pomalu stávalo jen výsadou lidí.

Copak může změna přirozeného životního koloběhu přinést něco dobrého?

Zkusme se podívat na takové stromy ještě jednou, s úctou ke stáří a se snahou pochopení, jakou moudrost nám jeho dlouhá léta přinášejí.

Ačkoliv se může zdát, že strom pomalu umírá a nebude pro něj na světě dále místo, opak je pravdou.

S přibývajícímí léty oplývá životem více a více. Stává se dokonce úplným zoostromem!

Nejedná se tedy o umírající zdroj špatného dřeva, ale o celý mikrosvět plný života. **Každý kousek na něm je využíván celou kavalkádou živáčků** – od těch lidmi obdivovaných, velkých, až po ty, které bez lupy neuvidíme.

Větší starší strom nabízí víc míst pro hnízdění než malé zákrsky, a proto si ve větvích může udělat hnízdo ledajaký pták. Ještě

lepší jsou různé dutiny. Vidíte, že je ve stromě díra? Vsadte se, že v ní někdo bydlí. **Od ptáků jako jsou brhlíci, rehci či sýkory, přes strakapoudy a sovy, až k veverkám a netopýrům!**

Různé nerovnosti v kůře a místa, kde se kmen rozdvouje, se po dešti stávají miniaturními jezírky, které poskytují obyvatelům stromu cennou vláhu. Dřevokazné houby jsou nejen krásné, ale poskytují také potravu veverkám i dalším zvířatům.

Pod odchlípnutou kůrou je celý mikrověsuv stínek, škvorů a různých brouků.

Ti se potom rozdělují podle toho, zda jim chutná mrtvé, hniující dřevo, nebo si troufnou i na oslabenou živou tkáň stromu. Všichni tito „škůdci“ jsou ale cennou potravou pro ptáky, kteří by bez nich neměli co do zobáku.

Spoustu života strom ukrývá i mezi svými kořeny!

Bezpečnost nade vše.

Bezpečnost je důležitá a je třeba předcházet nešťastným událostem. U starých stromů to lze snadno vyřešit tím, že se suché větve pouze zkrátí. S využitím trochy lidské šikovnosti a fantazie se může takové přírodní dílo stát ozdobou naší živé zahrady nebo parku.

PŘIKR- MOVÁNÍ ZVÍŘAT

Ach, vy nezdravé věci! Jak jste jen dobré...

Známe to téměř všichni. Od malička dbali rodiče na naši stravu a vštěpovali nám, jak je zelenina zdravá. Tohle sníš, je to zdravé! A tohle nejez, bude tě bolet břicho! A my stejně dál škemrali o každý kousek té nebezpečné dobroty... V pubertě jsme však zjistili, že tím riskujeme hlavně naši váhu, což už tak překonatelné není, a odsunuli jsme nezdravé dobroty na pomyslnou zakázanou listinu. Nejspíš by se řada z nás shodla, že je to jeden z hlavních, ačkoliv ne nejzávažnějších, důvodů, proč nechodíme na obědy do cukráren...

Jenže - kdo to vysvětlí zvířatům? Že lidské dobroty jsou nezdravé a mohou jim přivodit i smrt?

PRAVIDLA PŘIKRMOVÁNÍ ZVÍŘAT

Nejčastější nástrahou bývá pečivo!

Ačkoliv většina z nás již ví, že měkké pečivo zvířata nesmějí vůbec, často zapomínáme na hrozbu spojenou s pečivem suchým. To by sice v malém množství ublížit nemělo, ale zvířeti se míra ideální konzumace vysvětlit nedá.

Pokud tedy budeme chtít během vánoční procházky do lesa přilepšit jeho obyvatelům, vezměme s sebou raději pár jablek a mrkví.

Stejně tak labutě a kachny, které se ochotně předhánějí, kdo dřív uloví kousek hozeného pečiva, čímž těší malé i velké diváky. Jenže s množstvím lidí, jež je chodí krmit, mohou následně trpět vážným nedostatkem živin a vitamínů. V rohlících moc prospěšných látek totiž nenaleznou, jen z nich získají pocit sytosti. Pokud chceme těmto vodním ptákům v zimě skutečně přilepšit, dají se sehnat krmné směsi přímo pro ně, nebo jim můžeme ideální svačinu připravit už doma. **Stačí nastrouhat třeba mrkev, zelí, kapustu či jablka a následně směs smíchat s ovesnými vločkami!**

JARO JE TADY

Zima se s námi již dávno rozloučila a příroda je opět plná života. Stejně tak i my, lidé. S nadšením slézáme z vychládajících pecí, pečujeme o své Živé zahrádky a vyrážíme na romantické procházky.

Klikatící se pěšinka nás vede po okraji rozkvetlé louky, jaro provonělo vzduch všude okolo nás, nebo to snad cítíme vůni lesa, který je nadohled?

Naše kroky se však s překvapením zastaví a srdce nám poskočí! „Koho to tu máme?!“ V trávě se ukrývá malé, v klubičku schoulené, srnče a tiše nás pozoruje.

„Existuje něco krásnějšího?“ Napadne nás, když se s vděčností za tento zážitek rychle vzdalujeme pryč. Víme totiž, že takové mládě naší pomoc nepotřebuje.

SRNČATA

Čekáme jen na maminku! Na srnčata nejčastěji narazíme v druhé polovině jara, jak se osaměle choulí v trávě nedaleko lesa. Ačkoliv v nás jejich bezbrannost může vyvolat pocit, že jsou opuštěná, není tomu tak. Pouze trpělivě vyčkávají na příchod své matky, která za nimi pravidelně chodí, ale nezdržuje se s nimi, aby zbytečně nepřilákala predátory.

Pozor! Jedním z takových lovců se jednoduše může stát i náš psí kamarád. I pro dobře vycvičené psy, kteří jinak o srnky nejeví zájem, je mládě jednoduchou kořistí. Proto prosím, buďme v tomto období opatrní. Předvídejme, a pokud do lesa vyrážíme se psím kamarádem, mějme jej v takovém prostředí na vodítku.

Co tedy můžeme dělat? Je důležité, abychom na mládě nesahali. Jeho maminka by z něj při další návštěvě cítila náš pach a nemusela by jej už přijmout. V tu chvíli by se teprve mohlo stát opravdu osamoceným.

Necháme tedy srnče v klidu vyčkávat v trávě a vyhneme se mu co největším obloukem.

Mládě, které by opravdu potřebovalo naši pomoc, poznáme podle zřetelných zranění či případného pobíhání, následování člověka a pískání. V takovém případě nejdříve kontaktujeme záchranou stanici a poradíme se s nimi o následném postupu.

ZAJÍČKŮ SE TO TÝKÁ DŘÍVE

Častými pacienty záchranných stanic jsou i zajíčata. Ta jsou odnášena s tou samou mylnou domněnkou jako srnčata, kdy je lidé kvůli neznalosti považují za opuštěné.

Vést nás ke zbytečné záchraně může i fakt, že malého zajíčka můžeme potkat ještě v době, kdy naši přírodu pokrývá sněhová nadílka, a my můžeme mít strach, že je mládě ohroženo zimou a nedostatkem potravy.

Avšak i takový únorový **zajíček má ve většině případů od maminky zajištěný dostatek potravy**, a tak se o něj nemusíme strachovat. Opět ho necháme v klidu vyčkávat a budeme ve své procházce pokračovat dál, s radostí, že jsme kvůli své neznalosti nikoho zbytečně neohrozili.

Věděli jste, že se mláďata zajíčků vyskytují i ve městech? Na místech jako jsou sídliště, hřiště, zelené ostrůvky u parkovišť, nákupních center či výrobních hal a skladů?

Zajíci se městskému životu velmi dobře přizpůsobili!

Pokud jsou tedy mláďata přitisknutá k zemi, hlasitě nepískají a zmateně nepobíhají, není důvod je zachraňovat! Jejich matka se o ně postará lépe než my.

*Na mláďata zajíců
zbytečně nesáhejme!*

PTAČÍ MLÁĎATA

Na poskakující ptáčata, která se učí létat, můžeme narazit v přírodě i ve městech. Často jsou totiž v době, kdy opouštějí hnízda, neschopná letu a mohou působit bezradně. **Jejich matka však bývá opět nablízku, aby zajistila potravu**, a jim tak stačí přežít posledních pár dní do plného osamostatnění.

U takto poskakujících mláďat ptáků je zásah potřeba jen tehdy, jsou-li nalezena na frekventované silnici či jiném podobně nebezpečném místě. Pomoc je však jednoduchá.

Mládě stačí poponést tam, kde už nehrozí nebezpečí přejetí či zašlápnutí.

Ideální je vyvýšené místo, například stříška dřevníku, altánu atd. (to však platí pouze, pokud není střecha rozpálená sluncem) blízký keř či strom.

Do rukou odborníků patří zvířata viditelně zraněná, vyčerpaná nebo holátka, která není možné vrátit zpět do hnízda.

Pozor! Výše uvedený postup neplatí pro rorýse! Mláďata vypadlá z hnízda rodiče na zemi nekrmí, a jsou proto odsouzená k smrti. Pokud takováto mláďata najdete, **ihned volejte na nejbližší záchrannou stanici.**

MLÁDATA SOV

Opouštějí hnízdo v době, kdy ještě neumí dobře létat a na těle mají stále jen prachové peří. Posedávají proto v okolí hnízda do vzdálenosti až několika desítek metrů a čekají, až jim rodiče přinesou potravu.

Najdeme-li mladou sovu sedící na zemi, vysadíme ji na nějaké vyvýšené místo, ideálně širší větev stromu, a ponecháme všemu volný průběh.

Ptáčata můžeme přenášet v rukou! Nemusíme se bát přenosu lidského pachu. Sovy ani ptáci pachy nevnímají a je pro ně rozhodující hlas mláděte. Je-li mládě blízko frekventované cesty, **můžeme ho přenést na vzdálenost až 50 metrů!**

VEVERČATA

Pokud se jedná o nalezená veverčátka, tak ta se bez pomoci odborníků neobejdou.

Malá mláďata se mimo doupě dostanou v případě, že spadnou na zem při nepříznivých povětrnostních podmínkách, nebo tehdy, když je matka přenáší z jednoho doupěte do druhého (např. jako prevenci proti napadení parazity) a **může se stát, že je vyplašena a mládě upustí.**

Za těchto okolností její matka většinou nehledá, mládě tak zůstane napospas osudu a je zapotřebí jednat.

Mnohdy jsou nalezena veverčata jen pár dní stará, ta musíme urychleně zahřát a kontaktovat záchrannou stanici.

JAK SE TEDY PŘI NÁLEZU OSAMĚLÉHO MLÁDĚTE CHOvat?

1. Mít v telefonu uložený kontakt na záchrannou stanici působící v regionu nikdy neuškodí. Seznam záchranných stanic nalezneme na www.zvirevnouzi.cz
2. Jedná-li se o srnče či mládě zajíce, o němž si myslíme, že potřebuje pomoc, **kontaktujeme v první řadě záchrannou stanici** a začneme s ním manipulovat teprve po jejich doporučení.
3. Pokud najdeme ptáče, čerstvě vylétlé z hnízda na nebezpečném místě, například na silnici, můžeme ho poponést do nejbližšího keře či na blízký strom.
4. Pokud se jedná o ptačí holátko, vezmeme ho do tepla a **co nejdříve odvezme do záchranné stanice.**
5. U nalezených mláďat veverka, kun, plchů a dalších méně obvyklých zvířat **rovnou kontaktujeme záchrannou stanici.**
6. Volně žijící zvířata patří do rukou odborníků. Manipulace s divokými zvířaty a péče o ně je komplikovaná, **nezkoušejme se proto, prosím, o zvíře postarat sami!**

ČÍHAJÍCÍ NÁSTRAHY

Bylo časné ráno. Ptačí maminka odlétla shánět snídani, když si její malé ptáče stoupl na okraj svého dočasného domova, roztáhlo křídla a poprvé skočilo do neznáma. Touhu a odhodlání v jeho srdíčku vystřídal strach. Zběsile mávalo křídly, a přesto se země blížila až příliš rychle. Celé zmatené a rozčepýřené dopadlo pod strom.

„Maminko! Maminko!“ pískalo a vyděšeně poskakovalo.

Maminka ještě jednou oblétna strom kolem dokola, obhlédla situaci a usedla na větev kousek nad ptáčetem. Neměla strach, zkrátka se o něho bude muset postarat na zemi. A že mu hrozí dole v přírodě nebezpečí? To věděla také. Trápilo ji však něco jiného. Trápilo ji, že ho nedokáže připravit na nástrahy mnohem horší. Takové, které nerozezná ani ona. Na nástrahy z lidského světa.

*„Co oči nevidí, to srdce nebolí?“
U ptáků to bohužel neplatí.*

SKLENĚNÉ PLOCHY

V dnešní době plné prosklených budov a zrcadlicích se mrakodrapů znamená jejich neschopnost rozeznat sklo každodenní smrtící nástrahu. V Evropě následkem nárazu do skla zahyne ročně 100 milionů ptáků.

Jak můžeme pomoci? Především minimalizací nebezpečí. Snažíme se vyhýbat užití reflexního skla. Okna a další skleněné plochy větší než 1 m² je vhodné zabezpečit tak, aby ptáky odrazovaly.

Mezi nejjednodušší řešení patří záclony či nálepky na okno. Znamé obrysy dravců nefungují o nic lépe než jakékoli jiné tvary, proto se fantazii meze nekladou. Vzdálenost mezi jednotlivými nálepkami by ale neměla přesáhnout 12 cm.

Pokud si chceme zachovat ničím nerušený výhled, oceníme nálepky v UV barvě. Pro lidské oko jsou průsvitné, zato ptáci je nepřehlédnou.

První pomoc! No a co když nalezneme omráčeného ptáka? Pacienta vložíme do papírové krabice a necháme odpočinout. Pokud měl dostatek štěstí, bude schopný za pár hodin opět odletět.

POZOR NA UTONUTÍ

Nádrže na vodu, barely, sudy a bazény jsou nebezpečné jak hmyzu, tak ptákům.

Zvláště v obdobích sucha, kdy jsou jedinou možností na zahnání žízně. **Nepoužívané sudy na vodu je dobré skladovat položené, na ty plné umístit např. pletivo a šikmo zastrčit dřívko, po kterém hmyzu umožníme vylézt ven.** Funkční a zároveň vkusné plováky do bazénu, se dají sehnat na internetu.

NEBEZPEČÍ PRO SOVY

Pro sovy, už tak dost vzácné, jsou obrovským nebezpečím barely, fukary a jiné svislé roury ponechané nejčastěji na půdě. Ptáci do lákavé dutiny vlezou a už nejsou schopni dostat se zpět. Stejně tak je můžou přitahovat komíny, které je dobré mít zabezpečené pletivem či lehkou mřížkou.

OHŇO-STROJE

Strach nám svírá srdce i hrdlo. Nevíme, zda běžet či zůstat stát. Hrobové ticho lesa, ve kterém slyšíme jen náš uštváný dech, protínají jako šípy hlasité výbuchy kdesi na obloze. Kde najdu bezpečí? Kde najdu úkryt? A má rodina? Kde jsou?...

Ne, nevyprávíme lidský příběh z války, to je jen každoroční silvestrovský příběh nejednoho lesního obyvatele. Těch, kteří neslaví, ale zažívají to, co většina z nás, díky bohu nemusela poznat.

Rozhodnutí máme jen v našich rukách, v našich srdcích...

NEJVÍCE ÚRAZŮ SE TÝKÁ PTAČÍ ŘÍŠE

Ohlušující rány a světelné efekty budí ptáky ze spaní a ti v hrůze z konce světa vzlétají hledat bezpečí. **Tento útěk často skončí nárazem do nějaké překážky** – například mostu či elektrických drátů. **Pro neobratné labutě může Silvestrovská noc končit smrtelným úrazem.** Ovšem v ruchu a hluku oslav přijdou o život i jiní ptáci, včetně sov, u kterých bychom si mohli myslet, že s nočním létáním problém mít nebudou.

PRVNÍ POMOC

Pokud narazíte na popáleného ptačího jedinca, ihned kontaktujte záchrannou stanici! Při jeho záchraně si nezapomeňte dát pozor na drápy, zranění jimi způsobená, umí udělat neplechu.

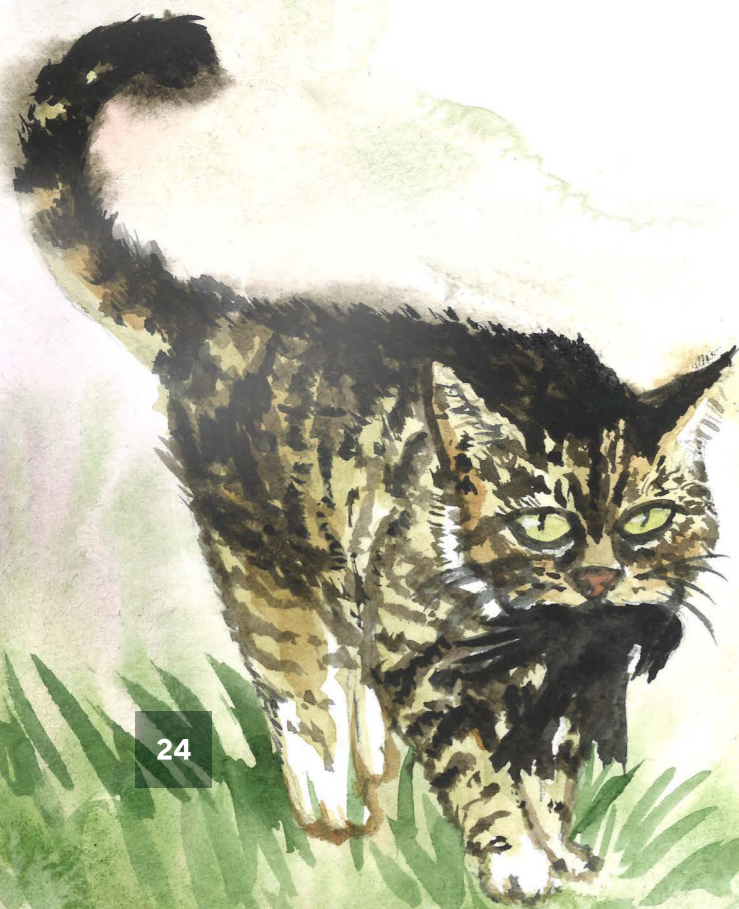
CO JE V NAŠICH SILÁCH?

Jako lidé máme možnost volby. Můžeme se svobodně rozhodnout, zda nám náš ohňostroj, i přes to, že už nyní víme, co může někomu dalšímu způsobit, stojí za to. Zda bychom třeba nenašli ještě větší kouzlo okamžiku vstupu do nového roku v tichém vyslovení přání s prskavkou v jedné a milovanou osobou v druhé ruce? Shřejivým pocitem v srdci, že kvůli nám nikdo dnes zbytečně netrpí?

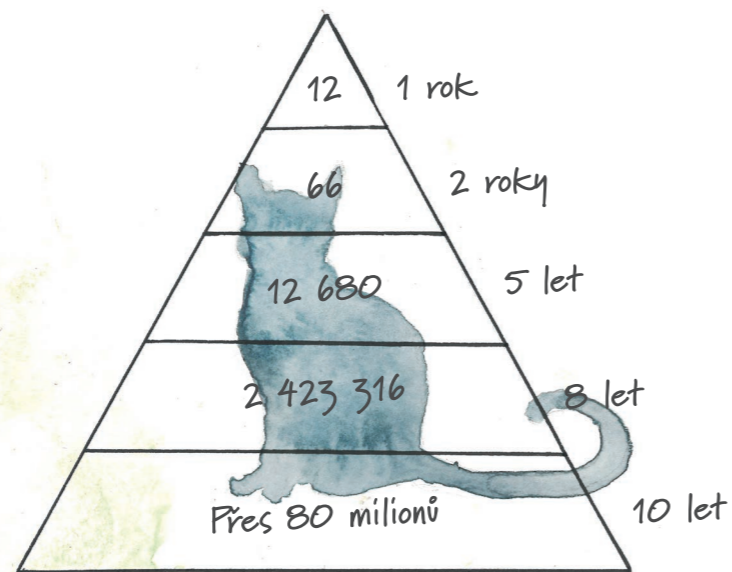
Nebo co taková rodinná předpůlnoční procházka na městský či vesnický ohňostroj? Nestačil by nám ten?

NA NÁVŠTĚVĚ V PŘÍRODĚ

Najde se nás tolik! Lidí, kteří mají raději zvířata než sobě podobné dvounožce. Ať je léto či zima, svítí slunce nebo nás zastihne bouře, obětujeme veškerý volný čas péči a záchraně našich milovaných čtyřnohých. Bez nich by naše životy byly takbledé! **Také se v tom poznáváte?** Avšak i když jsme velkými milovníky přírody, snažíme se ji chránit, pečovat o ni i její obyvatele, často se stane, že svou neznalostí můžeme ublížit.

24

Pyramida rozmnožování koček při průměru 6ti koťat 2x ročně

JSME-LI MAJITELEM

PSA

Týká se nás rozhodnutí, zda budeme mít svého miláčka v přírodě puštěného na volno, či bude na vodítku. Je velice důležité, abychom v první řadě mysleli na to, že jsme pouze návštěvníky, a že svět divoké přírody tu není pro nás ani pro naše psy, ale je tu hlavně pro srnky, zajíce a další divoké obyvatele, kteří nás ve svém světě ochotně tolerují. Budme tedy vděční a své rozhodnutí dobře promysleme. **Byť se to tak nezdá, může jít o život.**

Na volno pouštějme tedy opravdu jen psy vycované, u kterých víme, že neohrozí obyvatele lesa. Protože často opomíjenou hrozbou je i „neškodné“ štvaní zvěře, kdy majitel nechá svého psiho kamaráda vyběhnout za zvěří a neřeší neuposlechnutí, jelikož jeho pes je pomalý nebo mírumilovný a za pár minut se vrátí. I takové „nevinné“ povyražení však často končí špatně.

V zimním období může například takový minutový boj o přežití pro srnu znamenat zápal plic a následky mohou být fatální. V jarním období se pak lehce může stát, že si náš pes vybere za kořist březí srnu, kde i krátkodobý stres a vyčerpání může napáchat neskutečné škody, nebo již narazí na samotné srnčce, které před ním nemá šanci utéct.

KOČKY

Malé šelmy s nepopíratelným charisma. Jejich ladný pohyb nám učaruje. Bohužel, našimi městy i vesnicemi se jich toulá příliš, a **stávají se tak největším zabijákem ptáků, zajců i ještěrek.**

Přiznejme si, čí oči v noční přírodě nejčastěji ozáří světla našich aut? Patří právě těmto malým predátorům číhajícím tiše na svou kořist. Avšak jak v jejich jméně prozrazuje přívlastek „domácí“, i oni by měli být ve volné přírodě pouze návštěvníky.

Zde se nabízí hned několik možností. Můžeme se snažit držet kočky doma alespoň v době vyvádění mláďat, nebo třeba využívat, podobně jako u psů, elektronické obojky, díky kterým se pak drží pouze v námi vymezeném prostoru zahrady. Avšak někteří milovníci koček tato řešení považují za přespříliš radikální.

Tím nejsnadnějším a nejefektivnějším řešením se tak stává kastrace. Kočka, která má průměrně šest koťat dvakrát ročně, nejenže bere šanci ostatním kočkám, jež čekají na láskyplný domov v přeplněných útulcích, ale bere i šanci na život mnohým obyvatelům divoké přírody.

25

EKO- ZEMĚDĚLSTVÍ

Malebná krajina plná políček, pastvin, luk, remízků, ovocných sadů, pěšin a kamenných zídek. Idylka z obrázků Josefa Lady, v níž by chtěl žít každý, ať už se jedná o zvířata, rostliny nebo nás. Proč je tedy dnes tak těžké na krajinu plnou života narazit?

Doba se neustále zrychluje a s ní se zvyšují i nároky. Bohužel mnohdy ne s ohledem na kvalitu a udržitelnost, ale na množství a výdělek. **Často si myslíme, že zemědělství je něco, co nemůžeme ovlivnit. Opak je pravdou. Stačí jen vědět, jak na to...**

Zemědělství ušlo za poslední století obrovskou cestu. Stalo se průmyslem, který je schopný za nízkou cenu nakrmit miliony. Je ovšem ona cena skutečně tak nízká? **Za nízkou cenu platíme víc, než si myslíme...**

Hnojiva v podzemní vodě, přehrady se sinicemi, zničená půda, která neudrží vodu, kamiony převážející jídlo napříč kontinentem a vymírání ptáků a hmyzu – to vše jsou skryté oběti, jimiž platíme za průmyslově vyrobené „levné potraviny“

Nekonečné lány polí, osazené jedinou plodinou – nehostinná pověst vdusané zeminy, kterou nejsou schopni obývat dokonce ani hlodavci. A rozmanitost? Ačkoliv je podmínkou života, zde se vytratila. Zbývá tak jen možnost nahradit dříve přirozené procesy chemickými postřiky. Kladný dopad mají však jen na výdělek.

CO MŮŽU PRO LEPŠÍ ZEMĚDĚLSTVÍ UDĚLAT JÁ?

- ✓ **NAKUPOVAT MÍSTNÍ A SEZÓNNÍ PRODUKTY.** Stojí za zvážení, zda bychom tropické a dovozové potraviny nemohli nakupovat jen výjimečně. Banány jsou sice tím nejoblíbenějším ovocem, jejich dopady na přírodu a chemické ošetření ale patří k těm nejhorším.
- ✓ Pokud můžeme, **PĚSTUJME SI OVOCE A ZELENINU SAMI,** bez chemie. Jde to dokonce i v truhlíku na balkoně. Přechovávat můžeme úrodu až do zimy – sušením, kompotováním, kvašením, zavařením či v mraženém stavu.
- ✓ **NAKUPUJME POTRAVINY OD MALÝCH ZEMĚDĚLCŮ,** nejlépe v biokvalitě.
- ✓ **OMEZME MNOŽSTVÍ ŽIVOČIŠNÝCH PRODUKTŮ** na našem talíři. Uděláme tím mnoho pro snížení emisí skleníkových plynů, jichž je dobytek velkým producentem.
- ✓ **NAKUPUJME MASO OD EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ.** Svým nákupem upřednostníme biokvalitu, neboť ekofarmáři dopřejí svým zvířatům čerstvý vzduch, pohyb a šťastný život, v němž mohou naplnit svoje přirozené potřeby. Oproti temným halám velkochovů, plným zápachu a utrpení, je to nebetyčný rozdíl.

Na druhé straně Ekozemědělství. Snaží se kombinovat tradiční postupy spolu s těmi nejmodernějšími, ovšem s ohledem na udržitelnost zdroje. Základem je udržet vodu a život v půdě. K tomu nám napomáhá rozmanitost krajiny a plodin.

ŠETRNÝ ŽIVOTNÍ STYL

Cítíme, že chceme změnu, ale nevíme, jak na to? Internet je dnes plný návodů, avšak většina z nich je natolik radikálních, že naše snaha často končí pouze u myšlenky. Začněme tedy jednoduše, ať máme větší šanci vytrvat.

- ✓ **LOKÁLNÍ POTRAVINY** – Dejme sbohem balené umělé zelenině ze supermarketu, masu plnému antibiotik a vajíčkům, kvůli kterým trpí miliony slepic. **Zkusme navštívit farmářské trhy či obchůdky s lokálními potravinami.**
- ✓ **OMEZME MASO** – Nestačilo by nám maso třeba jen dvakrát týdně? Vyměnit kvantitu, často spojenou s nekvalitou, za kvalitu, kterou si opravdu užijeme? **Spotřeba masa je nyní na neudržitelné úrovni a je jím negativně ovlivněna celá planeta.**
- ✓ **CO SKUTEČNĚ POTŘEBUJEME?** – Opravdu toho potřebujeme tolik? Dnešní doba nabízí neuvěřitelné možnosti, a my tak můžeme snadno získat mylný pocit, že potřebujeme vše nové, často však zbytečné. Většinou totiž nevidíme, jaký dopad na přírodu má jejich výroba a doprava přes celou planetu.

- ✓ **PŮVOD ZBOŽÍ** – Víme, za jakých podmínek bylo vyrobeno bavlněné triko, které si za 100 Kč chceme koupit? Jaká je jeho pravá cena? Zvažme, zda raději nepůjdeme hledat podobný, ale kvalitnější poklad do second-handu, či si nevybereme ze zboží, kde známe původ a máme zaručenou dlouholetou kvalitu?
- ✓ **SNIŽME OBJEM ODPADU** – Dnes již i v menších městech můžeme najít bezobalové obchůdky. Není-li ve vašem okolí žádný, není nic jednoduššího, než zavítat do obchodáků s vlastními taškami a látkovými pytlíky. **Hromady pet lahví můžeme vyměnit za jednu, kterou se naučíme nosit u sebe. Bonusem k dobrému pocitu nám bude i krásný design!** A co kompostovatelné pytlíky? Ty ocení zejména pejskaři. Plastová holička, kartáčky na zuby, odličovací tampónky, menstruační vložky či houbičky na nádobí... **Dnes jsou běžně k dostání jejich ekologičtější varianty.**
- ✓ **MÉNĚ CHEMIE** – Chemické čisticí prostředky nezmizí vylitím do toalety, ale zůstávají s námi nadále ve vodě. A o koloběhu vody jsme se učili už ve škole. Takže ačkoliv se může zdát, že spláchnutím se chemie zbavíme, opak je pravdou. **Zkuste pro začátek použít ocet či jedlou sodu. Výsledný efekt čistoty je stejný!**
- ✓ **NEKUPUJME PALMOVÝ OLEJ** – Denně nevědomky stojíme před rozhodnutím, zda podpoříme ničení pralesů a umírání jeho nevinných zvířecích obyvatel či nikoliv. Rostlinné tuky, máslo, čokolády, sušenky, želé bonbony, cereální výrobky, brambůrky, popcorny, pečivo, mléčné výrobky, zmrzliny a různé polotovary a omáčky... Narazit na palmový olej můžeme kdekoliv. Naštěstí však existuje velké množství produktů, jež palmový olej neobsahují, a **my tedy můžeme svým nákupem zvolit, zda k zániku pralesů přispějeme.**

„Celá knížka byla tvořena s vírou v lidstvo. S myšlenkou, že dobří lidé stále existují a že mnohdy stačí ke zlepšení přírody jen trochu více informovanosti. A aby špetka toho vědění mohla být vyslána do světa, bylo potřeba, aby nás osud svedl dohromady s dalšími, kteří neztrácejí víru. Tímto bych chtěla poděkovat všem, kteří se na projektu podíleli – celému týmu **JARO – ochránářská skupina** – za jejich nasazení a nikdy nekončící proud vědomostí, **Prime Production** za úžasná videa a přístup, **3DGATA** za grafiku webových stránek, kalendáře i knížky. Za nádherné ilustrace **Veronice Skalické** a v neposlední řadě hrstce statečných v mém okolí, kteří též přispěli a podpořili projekt svým umem či jen trpěním mých nálad.

Dále s radostí děkuji našim sponzorům **Bioveta, a.s.** a **Moraviatisk Vyškov spol. s.r.o.**, kteří se ujali veškerých nákladů na tisk kalendářů a knih, takže celá částka, za kterou kalendář zakoupíte poputuje na záchranu či obnovu přirozených biotopů.“

Jana Pechlátová

JANA PECHLATOVA

